

χρήσεως τοῦ χημείου, τοῦ φωταερίου, τοῦ ἀπετταγμένου ὕδατος, τῶν ἀντιδραστηρίων, τῶν ζυγῶν καὶ τῶν δυσπορίστων συσκευῶν. Πάντας δὲ τὰςσκευασίας, ἐφ' ὧν ἤθελον ἐργασθῆ συνθετικῶς, καὶ πάντας τὰς συσκευάς, τὰ ὄργανα καὶ σκεύη ὀφείλουσι νὰ προμηθεύωνται ἐξ ἰδίων καὶ συμφώνως πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἄλλογον. Δύνανται δὲ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀσκήσεων νὰ μεταφέρωσιν ὅπου ἂν θέλωσι τὴν ιδιοκτησίαν των ταύτην· καθ' ὃν χρόνον ὅμως ἀσκοῦνται καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως τῶν ἀσκήσεων ὀφείλουσι νὰ ἀποταμιεύωσι τὰ ὄργανά των εἰς τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ἡριθμημένην ἐν τῷ χημείῳ θέσιν, κλείοντες αὐτὴν ἀσφαλῶς.

16. Συνιστᾶται ταμεῖον τοῦ χημείου. Τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διαχειρίζεται ἡ διαχειριστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ χημείου (§ 9), τὰ δὲ ἐτήσια περισσεύματα ἐξ οἰασδήποτε τῶν ὡς ἀνωτέρω εἰσπράξεων φυλάττονται πρὸς κατάρτισμόν ἰδικιτέρου κεφαλαίου τοῦ χημείου, χρησιμεύοντος εἰς τε ἀνέγερσιν τοῦ νέου καὶ μεγάλου χημείου καὶ εἰς ἐντελῆ αὐτοσυντήρησιν αὐτοῦ.

Ταῦτα, κύριε Πρύταμι, εἰσὶν ὅσα ὤφειλον νὰ προτείνω ὑμῖν ὅπως ἢ τε διδασκαλία τῆς χημείας ἐκ θεμελίων ἀναδιοργανωθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ, τό τε χημεῖον καταστῇ αὐτοσυντήρητον καὶ ὀλιγώτερον δαπανηρὸν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἡ χημεία ἐξαπλωθῇ μᾶλλον ἢ μέχρι νῦν ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς παρ' ἡμῖν.

Ἰσως ἐμακρηγόρησα πλέον ἢ ὅσον καὶ ἦτο ἐπιθυμητόν· ἀλλὰ μόνον ἡτιολογημένη ἐκθεσις ἠδύνατο νὰ ἐπιδοθῇ εἰς σοφὸν καὶ πεφωτισμένον σωματεῖον.

Ἐὰν ἀναγνώσαντες ὅσα μακρὰ πεῖρα μοὶ ὑπηγόρευσε καὶ ὅσα δὲν δύνανται ν' ἀναιρεθῶσιν, ἐγκρίνητε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προτάσεών μου, ὑπολείπεται ἔτι ἡ ἐκ μέρους ὑμῶν δραστηρία καὶ σύντονος ἐνέργεια πᾶρά τῷ ὑπουργείῳ καὶ τῇ Βουλῇ ὅπως ὄντως ἐπιτευχθῇ ἡ βελτίωσις τῆς χημείας κατὰ πάντας αὐτῆς τὰς διευθύνσεις.

Εὐπειθέστατος

Ὁ καθηγητὴς τῆς χημείας

Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥΣ.

Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Τίς ἐν τῇ κλίνῃ, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀνοίγων πάλιν τὰ βλέφαρα, ἢ τίς κατακείμενος πρὸς ἀνάπαυσιν ἀπλῶς ἢ ἀπόλαυσιν ὕπνου· τίς, ἐνὶ λόγῳ, φεύγων ἢ ἀπεκδεχόμενος ὑπὸ στέγην τὴν νήδυμον ταύτην ἀνάπαυσιν, δὲν περιεργάσθῃ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ τὰς ἐλαχίστας τῆς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ὁροφῆς ῥωγμὰς ἢ τρύμας, τὰς κηλίδας, τὸν ἱστὸν ἀρχιγυδίου τινός, ἢ τὰς

οἰασδήποτε κοσμηματογραφίας, εἴαν τοιαῦται ὑπάρχωσιν; Ἐξυπνοῦμεν, καὶ πρῶτον ἀντικείμενον τῶν ὀμμάτων ἀνκνηρόντων παρίσταται ἡ ὀροφή· νυστάζομεν, καὶ εἰς τὴν ὀροφὴν ἀτενίζομεν, ἕως οὗ ἐπιπροσθήσῃ ἡ πτέρυξ τοῦ ὕπνου· ἀσθενοῦμεν, καὶ ὅλας ὥρας μακρὰς πρὸς τὴν ὀροφὴν ἀναπέμπομεν στενάζοντες τὴν φλεγμονὴν τοῦ πυρετοῦ, τὰς ἀγωνίας τῆς στενοχωρίας, τὰς οἰμωγὰς τῶν ἀλγηδόνων, καὶ αὐτὰ τὰ τῶν ἀναστροφῶν τῆς ἀναρρώσεως ἡδιστα ἐκφωνήματα· ἀποδίδομεν, τέλος, τὴν ἐσχάτην ἀναπνοὴν, καὶ εἰς τὴν ὀροφὴν προσηλοῦμεν τὸ ἡμικυρωμένον ὄμμα, ὡς ἂν ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου ἐκεῖ ἤρχετο καὶ ἐνεφανίζετο, καὶ οὕτω πως ἀγγελολογοῦμεν, κατὰ τὸ ποιητικὸν ὄντως ῥῆμα τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ. Οἱ συγγενεῖς προσκυδῶσι τότε μετὰ φωνῆς ἐκτενοῦς. Μάταιον! ἡ ὀροφή προτιμᾶται καὶ τῶν παμφιλτάτων αὐτῶν ὀμμάτων, θερμότατα δακρυρροούντων ὅπως ἀποσπάσωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁψεως τῆς ὀροφῆς.

Ἡθέλησα οὕτω νὰ εἶπω ὅτι, ἐν γένει, πρὸς ἡμᾶς κατακεκλιμένους ἡ ὀροφή λαμβάνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν οἷον τόπον τὸ ἔδαφος πρὸς ἡμᾶς ὀρθίους· καὶ ὡς λοιπὸν τερπόμεθα περιπατοῦντες ἐπὶ καλῶς ἐστρωμένου ἔδαφους, ὁμοίως καὶ θεώμενοι ἄνωθεν ἡμῶν καλῶς διακεκοσμημένον ὄροφον. Ἐκτὸς ἂν τὸ κέντρον ἐπείγουσας ἐργασίας ἢ ἀνυπερθέτου χρέους σὲ τινάξῃ ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ἅμα ἀφυπνήσαντα, ὁμολόγησον ὅτι, ἀναχασμώμενος καὶ τὰ νεω-
θρευμένα ἔτι μέλη τανύων, καὶ νωχελῶς τοὺς βραχίονας συσπῶν, ἀγαπᾷς νὰ μείνης ὡς εὕρισκσαι, εἰς τὴν εὐεστῶ ἐκείνην, τῆς ὀροφῆς ἐπὶ τινος ἔτι στιγμᾶς θεατῆς, στιγμᾶς ὧν ἡ διάρκεια ἐξαρτᾶται εἴτε ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς ψυχῆς, εἴτε καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας τοῦ κοιτῶνος. Καὶ τότε δὲ πάλιν, μεταξὺ τῶν παντοίων στοχασμῶν, σχεδίων ἢ μεληδόνων, ἅτινα ἐπανέρχονται καὶ σοῦ ἀπασχολοῦσιν ἄλλεπαλλήλως τὴν διάνοικν, οἱ ὀφθαλμοί, ὅπου ἂν ἀραιωθῇ ἡ νεφέλη τῶν διαλογισμῶν, διαβλέπουσι καὶ ἄκοντες τὰ τῆς ὀροφῆς ἄτεχνα, ἔντεχνα ἢ κακότεχνα.

Ὅχι δὲ μόνον διὰ τοῦτο ἔχει λοιπὸν χρεῖαν ἐπιμελείας τινὸς ἡ διακόσμησις τῆς ὀροφῆς, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συντείνῃ κατὰ τι καὶ εἰς τὴν διάπλασιν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀπαλὴν ἡλικίαν. Τὸ βρέφος, μέχρι οὗ μάθῃ νὰ ἴσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν, πολλάς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὥρας τὴν ὀροφὴν ἔχει συνηθέστερον παντὸς ἄλλου τῶν ὀφθαλμῶν ἀντικείμενον. Μήπως τὰ πρῶτα τοῦ νηπίου γράμματα εἶναι, ὡς νομίζομεν, τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα; Ἦδη ἀπὸ τοῦ γάλακτος τῆς μητρὸς ἔχει ἐκμάθει ἄλλα, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἡμῶν καὶ αὐτοῦ. Ἦν βλέπετε ἐνῶ θηλάζει, ἐνῶ ῥέει ἀπὸ τῆς ἄκρας τῶν χειλέων ἢ σταγῶν τοῦ ἀφθόνου γάλακτος, πῶς περιφέρει συγχρόνως πρὸς τὴν ὀροφὴν τὸ χαροπὸν ὄμμα; Σπουδάζει ἐν πάσῃ ἀνέσει· καὶ ἔχει ἐκμάθει τὰς εὐθείας καὶ τὰς καμπύλας, τοὺς κύκλους καὶ τὰ τόξα, τὰς γωνίας, — ὀρθὰς, ὀξείας ἢ ἀμβλείας, — τὰ τρίγωνα, τοὺς ῥόμβους, τὰ τραπέζια. Τούτων ὅλων ἀπρὸς ἰδέαν σαφῆ, διότι ὁ νοῦς τοῦ νη-

πίου, ὡς χάριτος ἄγραφας ἔτι καὶ καθαρῶς, τηρεῖ ἀνεξαλείπτους τὰς πρώ-
τας ἐντυπώσεις. Μόνα τὰ ὀνόματα τῶν σχημάτων ἐκείνων ἀγνοεῖ· ἀλλὰ τὰ
ὀνόματα δὲν χρησιμεύουσιν ἢ πρὸς ματὰδῶσιν τῶν ἰδεῶν, εἰς δὲ τὸ βρέφος
ἀρκεῖ μόνη ἡ ἀντίληψις· ἔπειτα θὰ ἔλθῃ ἡ γλῶσσα. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, τὰ
ὀρθὰ καταλείπουσιν ἐντυπώσεις ὀρθὰς καὶ τὰ σκολιὰ σκολιάς· ἐξ οὗ ἀρχεται
ἐν τῇ διανοίᾳ ἡ κρίσις. Οὐδ' ἡ ἀρμονία τῶν χρωμάτων μένει ἀπαρτητήτος
ἀπὸ τῆς βρεφικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας. Διδάσκει λοιπὸν καὶ αὕτη. Ὡστε,
ἂν μὲν ὁ κοσμηματογράφος τῆς ὀροφῆς ἢ καὶ τῶν πέριξ τοίχων, ᾗται ἀνεπι-
τήδειος, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἀνεπιτήδειος ἀντιλαμβάνεται ὁ ἔτε-
ρα πειρος νοῦς· καὶ ἰδοὺ πρώτη ἐπ' ἔρσεια εἰς τὴν ἀνατροφὴν· καὶ ἰδοὺ ἀρετα-
ρίκ μορφώσεως χυδαίας· ἂν δὲ τοῦναντίον, τίς οἶδε; τίς δύναται νὰ δυσχυ-
ρισθῇ ὅτι καλὴ τις θέα, συνεχῶς μάλιστα παρισταμένη, αὐθόλως συντελεῖ
πρὸς ἐξευγενισμόν τῆς ἔτι τρυφερᾶς ψυχῆς;

Πρὸ τῆς ἡμετέρας πελινγενεσίης, τῆς θεοπνεύστου, στέγας μὲν εἶχομεν
πάντες, ὁρατὰς δὲ ὀλίγιστοι. Αἱ ὀροφὴ ἦσαν ἀγνωστοὶ σχεδὸν ἐν παντί
τόπῳ, ὅπου ἐδουλεύομεν ἢ ἐθήρεῖομεν τῶν βουνῶν τὸν ἀδούλωτον βίον· διὸ
καὶ Χρὸς τις, μεταβάς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἰς Βενετίαν, καὶ θεώμενος
τὴν ἀρχιτεκτονικὴν χάριν τῶν ἐκεῖ παλατίων καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διακό-
σμησιν αὐτῶν, ἐπεφώνει ἐν ἐκστάσει «Σπήτις εἶν' τοῦτα!; γαρδερόμπικς
(garderobes) εἶν' τοῦτα!;» Τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ἐστέγχιζον οἱ κάλαμοι, τινὲς
δὲ πέτραι, ἢ τὸ πολὺ (τοῦτο δὲ μάλιστα ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Σμύρνῃ, ἐν Χίῳ
καὶ τισιν ἄλλαις τῶν νήσων) σανίδες λεπταί, ὧν τὴν μεταξὺ διάστασιν ἀμ-
φεκάλυπτον πῆχεις μετρίως ἐξεσμένοι, ποῦ μὲν πλατεῖς, ποῦ δὲ στενότεραι
καὶ ἔστιν ὅπου ἡμιστρόγγυλοι. Ἦν παραδόσεως βυζαντινῆς ἔσως, οἱ καθ' ἡμᾶς
ξυλουργοὶ μεταχειρίζοντο τοὺς ἡμιστρογγύλους τούτους πῆχεις διαθέτοντες αὐ-
τοὺς κατὰ τετράγωνον, ἀντὶ φατνωμάτων·—τοῦτο ὅμως εἰς τὰς πολυτελε-
στέρας τῶν ὀροφῶν, μάλιστα δὲ τὰ τῶν ἐν τέλει Ὀθωμανῶν μέγαθον. Ἐβό-
φετο δὲ ἔπειτα ἡ ὀροφή καὶ οἱ πῆχεις διὰ ποικίλων χρωμάτων, πολλάκις
ἀσυμβιβάζατων, καὶ εἰς τὸ κέντρον καθηλοῦτο ὀμφαλὸς ἐπὶ ξύλου τεχνουργη-
μένος. Συνήθως παρίσταν ὁ ὀμφαλὸς ὀπίρως καὶ ἀνθη ἐντὸς τελαρίσκου· καὶ
ἐθαυμάζοντο μὲν οἱ Ἕλληνας ξυλογλύφοι ὡς τεχνῆται τέλειοι, ἀπασαν αὐ-
τῶν τὴν ἐπιτηδειότητα καταδύλλοντες εἰς τὰ τεμένη μάλιστα τῶν ἐκκλη-
σιῶν, ἀλλ' ἐθαυμάζοντο ὑπὸ δημοσίου παντάπασιν ἀδικοῦς περὶ τὰς καλὰς
τέχνας. Ὅπως δὴ ποτε, τινὲς αὐτῶν ἦσαν ἀληθῶς ἄξιοι θαυμασμοῦ, ἂν ὅχι
διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐν ἀγνοίᾳ τῶν κανόνων τοῦ
καλοῦ ἐξείρετον εἰς τὸ ἐπ' ἄγγελμα ἐπίδοσιν. Ἄνευ σχολῆς καὶ ἐκεῖνοι, ὡς
μεταξὺ τῶν ἡμετέρων σκηναίων τῆς σήμερον οἱ δύο ἀδελφοὶ Ταβουλάραι,
ἀφικνοῦντο εἰς τὸ μὴ περσιτέρω τῆς τῶν ὅλως ἀδιδάκτων ἐπιδόσεως ἐκεί-
νης, ἥτις ἀνγκυλάζει τὸν εἰδήμονα θεοτὴν νὰ λέγῃ μετὰ λύπης, εὐπόσον θὰ

ἀριστουργεῖ οὗτος, ὑπὸ τοιαύτης πεπρoικισμένος φύσεως, ἐὰν ἡμπούρει καὶ διδασκαλίας τῆς τέχνης!

Ὡ τῆς τῶν δούλων ἡμερῶν τοῦ ἔθνους σήψεως καὶ ἀποσυνθέσεως! Ἀπήλθομεν εἰς χοῦν, εἰς ἀνήλιον καὶ ἀνάρδευτον χοῦν, καὶ ἀπὸ τοῦ χοῦς ἀνακτήσαντος τὸ φῶς καὶ τὸ θάλπος, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἐλευθερία εἰς τὸν ἄνθρωπον, μόλις σήμερον βλαστάνει τι ἀκαλλιέργητον ἔτι καὶ ἀνανθές, ἀμφίβολον ἔτι καὶ ἄοιστον. Ἀπωλέταμεν τὴν παράδοσιν, ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας διακόψαντες πάσης τέχνης τὴν καλλιέργειαν! . . . Καὶ, ἵνα εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν, τῆς συμφροδῆς ταύτης παραίτιοι δὲν εἶναι μόνον οἱ Τοῦρκοι. Ἀφότου κατισχύσας τῆς πολυθείας ὁ χριστιανισμὸς ἡκρωτηρίασεν ἐμπαθῶς καὶ κατέβαλε καὶ τὸ τελευταῖον εἶδωλον, τῆς τέχνης ἡ παράδοσις εἶχε διακοπῇ. Ἐκτοτε ἐπὶ τῆς ἀμβροσίας ἐπετρώθη τὸ μάνα, ἐπὶ τοῦ ἄχρου ἱεροῦ τῆς Παλλάδος ἔστη ὁ Γολγοθᾶς, τῆς γλυφίδος εἶχε πύσει τὸ παράπαν ὁ ψαθυρὸς κτύπος. Ὅτε δὲ ἐπανελήρθη, ἡ γλυφίς εἶχεν ἐκπέσει εἰς σμίλην, καὶ μόνον σταυροὶ ἐχαράσσοντο ἐπὶ τῶν μαρμάρων, ἀποξομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν λαμπρῶν ἀναγλύφων· σταυροὶ καὶ περὶ αὐτοὺς ἀνθέμια ἢ κοσμήματα ὡς ὑπὸ παιδαρίων ἐσχεδιασμένα. Οὕτω καταρρέει ὁπόταν στερηθῇ τι τῆς συνοχῆς. Τί ἂν ἐσώζετο ἔτι εἰς τὰς ἄλοκας τῶν ἀγρῶν λέων τις κεκολοβωμένος, ἀγαλμὰ τι ἄνευ ῥινός, ῥαπιζόμενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων, προπηλακιζόμενον ὑπὸ τῶν ὄμβρων καὶ τῶν χιονόκλων, πνιγόμενον ὑπὸ τῶν σταγύων, οἵτινες κινοῦντες πρὸς αὐτὸ τὰς κεφαλὰς, ὑπὸ τὸν φλογερὸν τοῦ θέρους ἥλιον ἢ ὑπὸ τὴν δροσώδη τῆς σελήνης αἴγλην οἶονεῖ ἢ πείλουν τὸν τέλειον αὐτοῦ ἀφανισμόν; Ἡ παράδοσις τῆς τέχνης εἶχε λείψει· ἄνευ διδασκάλων δὲ ἡ τέχνη ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἄλφα, καὶ τοῦτο κακογραφημένον, προβαίνει ἐξ ἀβελτέρου ἔτι διδασκαλίας εἰς τὸ βῆτα, καὶ αἰώνων πάλιν ἔχει χρεῖαν, ὅπως μόλις εἰς τὸ τοῦ Πανσελήνου ἀφίχθῃ ὠμέγα, — τοῦ βυζαντινοῦ Πανσελήνου, ὅστις, καθ' ὃ δίδεται νῦν εἰκάσωμεν ἕκ τε τῶν συγγραφέων καὶ ἕκ τῶν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως περισωθέντων ἐκ τῆς Πομπηϊκῆς ἐλληνικῶν ζωγραφημάτων, πόρρω ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς θαυμασίας ἐκείνης τέχνης τοῦ Ζεύξιδος καὶ Ἀπελλοῦ.

Ὅμοίως καὶ ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν· οἱ τρόποι εἶχον ἐκπέσει εἰς τροπάρια, οἱ παιᾶνες εἰς μεγαλυνάρια, οἱ θούριοι εἰς ἀπολυτίκια, τοσοῦτον ξένον πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα, ὅσον καὶ αἱ λέξεις αὐταί· διότι πλέον δὲν ᾔδεν, ἀλλ' ἔψαλλε μόνον ὁ ἐλληνικὸς κόσμος. Ἐψαλλε δαδτικῶς, οὐκέτι ἔμελπεν ὁρφικῶς. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ποίησιν, βλέπομεν μέχρι σήμερον ὁποῖα διεδέχθη τὴν ἀρχαίαν μετρικὴ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὕμνοις. Ἡ ὠραία ἀρχαῖα προσφθίξ, ὡς κάλλιστα ἔγραψεν ἐτχάτως εὐδόκιμος φοιτητῆς τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς Πανεπιστημίου Σχολῆς¹, καὶ ἡ λοιπὴ περικαλλὴς προφορά, ἡ τοσαύτην ἐμμέλειαν, τοσαύτην καλλονὴν, τοσαύτην εὐρυθμίαν περιέχουσα . . .

¹ Ὁ κ. Χρυσοθένης Βαλασσίδης ἐν τῷ Ἀ θ η ν α ῖ ο τῶν παρελθόντων μηνῶν Μαρτίου καὶ Ἀπριλίου.

ὑπέκυψεν εἰς βεδικισμένην προφορὰν καὶ σκαῖον καὶ βαρὺν τονισμόν, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον στοιχεῖον ἔχοντα τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς ἀρχαίας προσφιδίας.»

Ἰνα δ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, ὁ χριστιανισμὸς καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν ἐλληνικῶν ναῶν, ὡς εἶναι φανερόν, κατέλιπε, πᾶσαν ἄλλην, ῥωμαϊκὴν ἢ ἐβραϊκὴν ἀσπασάμενος ὡς πρόσφορον εἰς τὴν αὐτοῦ λατρείαν, καὶ τῆς ζωγραφικῆς βραδύτερον ἐποιήσατο χρῆσιν, παραδεχθεὶς μὲν τὰ διὰ βιβλίου ἐπὶ πίνακος ἱερὰ ὁμοιώματα, ἀποδιοπομπούμενος δὲ πάντοτε τὰ γλυπτὰ ὡς εἰδωλικώτερα.

Ἐσαύτως παρεμειλήθη καὶ ἡ ἐλληνικὴ κοσμηματογραφία, διότι κατὰ μὲν τοὺς πρώτους ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνας ἡ ἐκκλησία νηφάλιον εἶχε τὴν περιβολήν· ὅτε δὲ κραταιωθείσα ἡδουλήθη καὶ νὰ λαμπρυνθῇ, ἀπέφυγε τὴν τῶν κοσμημάτων τῶν εἰδωλικῶν ναῶν ἀπομίμησιν, ὡς ὑπομιμνήσκουσιν τὰ τῆς πολυθείας, οἱ δὲ τεχνῖται τῶν χριστιανισάντων Ἑλλήνων ἐνησχολήθησαν εἰς ἰδίαις σχεδιάσματι, εἰς ἀνθέμιαν ἀπειρόκαλον μὲν καὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀτεχνῶς δὲ καὶ ἐξεσμένα. Αἱ γραμμαὶ δὲν εἶχον πλέον νοῦν, οὐδὲ ἐκαίνην τὴν τῶν ἀρχαίων γλυκύτητα, ἥτις σοῦ προκαλεῖ πόθον καὶ φίλημα. Ἡ σμίλη ἐστραγγυλίζεν ὡς τυφλὴ ὑπὸ τὸν κτύπον τοῦ σφυρίου, καταφερομένου ὡς ὑπὸ παραπαιούσης χειρὸς ἀνθρώπου μεθύσαν· ἡ εὐθεῖα ἀνεύθυνος, ἡ καμπύλη ἀγκύλη, τὸ ὅλον πρωτόπειρον καὶ σκαῖον. Ἐν τῇ αὐλῇ τῆς μητροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν σώζεται ἀκέραιον ἐκκλησιδίον, οὗτινος οἱ τοῖχοι ἐκτίσθησαν ἐκ τεμαχίων τοιούτων ἔργων ἀνέργων, μουσεῖον τοῦτο πολύτιμον καθότι ἐπ' αὐτοῦ δυνάμεθα ἐν συνόψει νὰ μελετῶμεν τὴν παραφθορὰν καὶ πτώσιν τῆς ἐλληνικῆς τέχνης. Ἐκεῖ βλέπει τις ἀληθῶς ὁποῖα ἀτεχνία, τερατώδης μὲν εἰς τέρατα, τερατώδης δὲ καὶ εἰς ἐξαπτέρυγα Σεραφεῖν, εἶχε διεδεχθῇ τὴν καλλιτεχνίαν, ἀφότου ὁ χριστιανισμὸς ἐκήρυξεν ἅτι ματαιότης ματαιότητων, πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τέφρα, καὶ κόνις καὶ σκιά, — ὥσανει, παρέρχοντων ἐμοῦ καὶ σοῦ, παρήρχετο ὁ ἄνθρωπος, ἡ ὥσανει ἐξανθησάντων, ξηρανθέντων καὶ κατακατηθέντων τῶν ῥόδων ἅτινα εἶδομεν καὶ ὠσφράνθημεν ἐν ἔτει 1879, τὰ ῥόδα ἀπέθκνον διὰ παντός!

Ὅντως γελοῖος εἶναι ἐν τῷ ἐγὼ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος.

Ἀγαθὴ τύχη αἱ ἐλληνικαὶ παραδόσεις μετηνάστευον ἐν παντὶ καιρῷ πρὸς δυσμὰς, πρὸς τὴν Ἑσπερίαν, ὅπου παρήκμασαν μὲν ὡσαύτως αἱ καλὰ τέχναι, ἀλλ' ὡς οὐδέποτε ὑποστάσαι δουλείαν τουρκικὴν, ὡς ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐξέλιπον τέλειον. Ἀλλως τε, ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἤνοιξε τὰς πύλας αὐτῆς οὐ μόνον πρὸς τὰς εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἁγίων, ἐνῶ πρὸς ταῦτα διετήρησεν αὐτὰς κεκλεισμένας ἡ ἀνατολική· τὸ δὲ περιεργότατον, ἡ φραγκικὴ δύσις δὲν ὠνείδιζε τὰ ἐλληνικὰ πράγματα ὅσον ἡ ἐλληνικὴ ἀνατολή. Καὶ ἐκεῖνη μὲν ἐθνικοὺς γενικῶς (gentili) ὠνόμαζε τοὺς εἰδωλολάτραις, αὕτη δὲ ἰδίως Ἕλληνας ᾗθελε νὰ τοὺς λέγῃ. Τῶνόντι, ἐνῶ οἱ Φράγκοι Ἕλ-

Ἀθηναίους ἀπεκάλουν ἡμεῖς καὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, ἡμεῖς, ἀφότου ἐχριστιανίσκαμεν καὶ ἕως χθὲς, Ῥωμαίους ἠθέλομεν ν' ἀποκαλῶμεν ἐκυτοὺς οὕτως ἢ ἄλλως. Περιέθαλπον λοιπὸν ἐκεῖνοι καὶ ἐξετίμων σπουδαίως καὶ ἐκαλλιέργουν τὰς ἐλληνικάς τέχνας, ὅτε ἡμεῖς οὔτε τὰς ἠγαπῶμεν πλέον, οὔτε ἠθέλομεν νὰ τὰς ἐξεύρωμεν. Ἐξ οὗ ἡ Ἑσπερία ἀφῆκε τοσοῦτον ὀπίσω τὴν Ἑω.

Ἀμα νοήσαντες ὅτι εἰ Ἕλληνες εἴμεθα ἡμεῖς, οἱ τὴν γλῶσσαν ἐκείνων λαλοῦντες καὶ τὰς χώρας ἐκείνων οἰκοῦντες, τὰ νέφη τῆς ἀνατολῆς ἠραιώθησαν· ἠλλαξεν ὄψιν ἡ Ἑως. Διότι ἀληθῶς ἀνενήψκαμεν ἑκτοτε, καὶ ἀληθῆς νεκρανάστασις ἐγένετο ἐν ἡμῖν· ὥς δὲ ὑπὸ τὴν αἰώνιον λάβαν τοῦ Βεσουβίου τεθαμμένη ἐπανῆλθεν εἰς τὸ φῶς ἡ Πομπηία καὶ τὸ Ἡράκλειον, οὕτως ὑπὸ τὴν τέφραν ἣτις εἶχεν ἐπικαλύψει εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ὅλους αἰῶνας ἀνεκαλύφθη ὡς σπινθήρ ἡ προγονικὴ ἐκείνη πρὸς πᾶν ὅ,τι καλὸν εὐγενῆς ῥοπή καὶ ἔφεσις. Τόσον, ὥστε ἐνομίσκαμεν ὅτι καὶ ἀδιδάκτοι ἔτι καὶ ἀμέθοδοι ἠδυνάμεθα νὰ ἐπιχειρῶμεν τὰ σοφὰ καὶ ὠραῖα ἐκ μόνης ὀψεως καὶ ἀντιλήψεως. Ἐκ τούτου πολλάκις ἀπεδείχθησαν αἱ ἐπιχειρήσεις ἡμῶν μωραὶ, καὶ πολλάκις κατεγελάσθησαν τὰ ἔργα ἡμῶν ὡς τολμητιῶν ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμασι. Βεβαίως, εἰάν ἐν αὐταῖς ὑπάρχῃ ἔμπνευσις Μουσῶν, τὴν ἔχει ὁ Ἕλλην ἐκ φύσεως· ἀλλὰ τί νὰ σέ κάμῃ, ἀφοῦ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἔμπνευσις, εἶναι δὲ χρεῖα καὶ διδασκαλίας, καιρὸν δὲ πρὸς διδασκαλίαν εἰσέτι δὲν ἔλαβεν ἐπαρκῆ·

Ὅπωςδὴποτε, τοῦτο ζημιῶν τὰ μέγιστα τὴν πολιτείαν. Ἐμπηδῶμεν εἰς τὰ πολιτικὰ οἰόμενοι ἐκυτοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας ἐντελῶς κατηρτισμένους, ἐνῶ οὔτε τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπομονὴν κατεβάλομεν ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς τοιαύτην ὠριμότητα, οὔτε εἶχομεν πρὸ ἡμῶν ἐν ταῖς πολιτικαῖς θέσεσι διδασκάλους ἀξίους τοῦ ὀνόματος. Καὶ ἰδοὺ, ἀντὶ Ἑλλήνων, φωρῶμεθα Ῥωμαῖοι εἰσέτι (καθὼς καὶ τὸ λέγομεν). Τὸν ἴδιον οἶκον εἰσέτι δὲν ἐμάθομεν νὰ κυβερνῶμεν καλῶς, καὶ ἀξιούμεν ὅχι μόνον ὅτι τὸ παρὸν πολίτευμα, τὸ ὑπερπερισσὸν ἐν ἐλευθερίᾳ, εἶναι ἀνεπαρκές, καίτοι δημοκρατικὸν φύσει, ἀλλὰ ζητοῦμεν ἱταμῶς καὶ τὸ θέσει τοιοῦτο. Μόλις πορισθέντες ὀλίγας βαφάς καὶ μίαν γραφίδα, ἐπαγγελλόμεθα τὸν τοιχογράφον, τοῦλάχιστον, ἢ τὸν ἀγιογράφον· μάρτυρες δὲ τούτου αἱ ἱερὰ εἰκόνες, ἃς βλέπομεν ἐκτεθειμένας ἐν ταῖς ἀγυιαῖς πρὸς πώλησιν. Ἐτι στουμπέτσι ὀνομάζομεν τὸ ψιμρῦθιον καὶ σουλιγέρι τὸ κιννάβαρι, ἐξ οὗ δηλαδὴ ἀποδεικνύμεθα διακείμενοι ἔτι ὑπὸ τὴν ἀχλὺν τῶν καιρῶν τῆς τουρκικῆς δουλείας, ἀτεχνίας τε καὶ ἀμαθείας, καὶ ἄνευ τύψεως συνειδότης παρουσιαζόμεθα ὡς ἐγκρατεῖς τῆς τέχνης.

Ἐκ τῶν ἀδιδάκτων καὶ ἀμεθόδων ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς τέχναις μόνοι οἱ κοσμηματογράφοι φαίνονται ἐπιδίδοντες ἀξιολόγως ἐν τῇ ἀκριθείᾳ τῶν γραμμῶν καὶ ἁρμονίᾳ τῶν χρωμάτων· ἀλλὰ καὶ οὗτοι μόνον ὁσάκις, γραμμικὰ ἀντιγράφοντες κοσμήματα, ἀνθέμια καὶ μαιάνδρους καὶ ἀστραγάλους, ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν πρότυπα τέλεια. Ἐργάζονται οὕτω, καθὼς αἱ κόραι εἰς τὰ λεγόμε-

να κεντρήματα ἐπὶ κενναβῶν· ἐξ οἰκίας ἄλλας αὐτῶν ἐπινοίας καὶ πείρας, ὅχι ζῶον, ὅχι πτηνόν, ὅχι ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐδὲ πρᾶκτον φύλλον θὰ ἄφιναν ἀ σχεδίασθῃ ἢ ζωγραφηθῇ ἐπὶ τῆς ὀροφῆς μου. Οὐχ ἦττον, ἢ πρόεδρος ἐν τῇ κοσμηματογραφίᾳ παρίσταται προφανὴς καὶ ἀνκντήρητος εἰς τὸν βουλούμενον νὰ συγκρίνῃ τὰς πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν δυνάμεις τῶν ἐπαγγελλομένων τὴν τέχνην ταύτην πρὸς τὰς νῦν· τοῦτο δὲ χάρις εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνεῖον. Ὁ κτίτωρ τῆς λεγομένης οἰκίας Σίνας (τῆς νῦν ἐπισκευαζομένης ὑπ' ἄλλον ιδιοκτήτην) εἶχε βεβαίως καὶ τὸν πόθον καὶ τὰ μέσα ὅπως διακοσμήσῃ τὰς ὀροφὰς αὐτῆς διὰ τῶν ἀρίστων κοσμηματογράφων τοῦ τότε καιροῦ· αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ κτίτωρ τῆς οἰκίας ὅπου τανῦν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν. Περιεργασθῆτε ὅλην ἐκείνην τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ ἀνεπιτηδειότητα, ἔπειτα δὲ μετάβητε εἰς τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Συντάγματος νεόδμητον οἰκίαν Β. Μέλᾶ, καὶ τὴν νεωτέραν τῶν ἐν τῇ λεωφόρῳ Πατησίων, καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι μέγα ἔλμα ἔγινεν εἰς τὴν τέχνην. Οἱ σχετικῶς ἄριστοι τῶν κοσμηματογράφων ὅσων τὰ ἔργα ἔτυχε νὰ ἴδω εἶναι σήμερον ὁ Γρ. Οἰκονόμου, ὁ Χρ. Μόσχης, ὁ Πρινόπουλος, ὁ Βασίλ. Γεωργίου, ὁ Ι. Σπανόπουλος, ὁ Π. Φαρμακίδης (ἐπιτήδειος οὗτος καὶ ἐν ἐλαιοθαλάμῳ, καθὼς ζωγράφος) ¹. Οὗτοι πάντες, καλῶς ποιῶντες, ἐργάζονται κατὰ πρότυπα καὶ ὑποδείγματα, ἀλλὰ καὶ τῶν προτύπων καὶ ὑποδειγμάτων ἢ ἐκλογὴ, ἢ συναρμογὴ καὶ ὁ χρωματισμὸς ἀπαίτουσιν οὐ τὴν κοινὴν φιλοκαλίαν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ διὰ τὴν δεξιὴν φύσιν ἢς εὐμοιροῦσιν, ὡς φαίνεται, οὗτοι εἶναι ἄξιοι μνεῖας. Εἶναι δὲ καὶ τινες νέοι, Νικόλαος Χριστόπουλος Ναυπλιεὺς, ἰδίως ἐπιδίδων εἰς τὴν ἀπομίμησιν τῶν φλεβῶν τοῦ μαρμάρου καὶ ξύλου, εἰς ᾧ καὶ μόνον περιορίζεται. Ὁμολογεῖ ὅτι εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἔγκειται ἡ δυνάμις του, καὶ ἐπαινετὴ εἶναι ἡ μετριοφροσύνη αὕτη ἀπέναντι τῶν ἐπιχειρούντων ἀνεπιτηδείως πᾶν εἶδος κοσμηματογραφίας. Τίς τῶν περιεργαζομένων τὰ ἔργα ταῦτα δὲν ὤκτειρε τὴν σκαλιότητα τῶν ὅσοι ἀπομιμοῦνται τὰς τῶν μαρμάρων φλέβας ἐπὶ τῶν τοίχων πάσης νεοδμήτου οἰκίας! Νομίζουσιν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ φύσις εἶναι πάντα ἐλευθέρᾳ εἰς ταῦτα, πάντα ἐλεύθεροι εἶναι καὶ αὐτοὶ νὰ καταφέρωσι τὸν χρωστῆρα ὅπως τύχῃ. Ἀλλ' οὕτως, οὐδὲν ἄλλο ἢ ρυπαίνουσι τὴν καθαριότητα τῶν τοίχων. Ἡ φύσις εἶναι ἐλευθέρᾳ ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων, ἀλλ' ἡ τέχνη, ἂν θέλῃ νὰ ἐκτιμηθῇ, πρέπει ν' ἀπομιμῇται ὅχι τὰ τερατωδέστερα, ἀλλὰ τὰ ἀληθοφανέστερα τῆς φύσεως. Ἡ οἰκία τοῦ Αἰμυλίου (τανῦν Ξενοδοχεῖον τῆς Μ. Βρεταννίας), ἐπιχρωσθεῖσα κατ' αὐτὰς, ἤλλαξεν ὅσον ἐπὶ τὸ σκαλιότερον· εἶχεν ἀπλήν ἐπιχρωστικὴν πυρᾶν, ἀρμόζουσιν πρὸς τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀρχαῖα σχεδιογραφήματα, καὶ τηρηθέντων εὐλαβῶς τῶν σχεδιογραφημάτων, κατὰ τὰ λοιπὰ ἀπέκτισεν ὅσον φαλοῦ μαρμάρου, τὸ δὲ χεῖριστον, μαρμάρου μετὰ φλεβῶν, δῆθεν, ᾧ ἀδικοεστὴν ἀπε-

¹ Ἐν τῇ πλειάδι ταύτῃ δίκαιον εἶναι νὰ μνημονευθῶσι καὶ οἱ οὐχ ἦττον ἀξιόλογοι Ν. Σαραντίδης καὶ Π. Χατζηαδάμ. Σημ. Παρνασσῶς.

μιμήθη χειρ ὅ,τι προχειρότατα. Εὐτυχῶς, τὴν σώζει ὁ ἀρχαῖκος αὐτῆς ῥυθμὸς καὶ ἡ ἐνιαχοῦ ἐπιχρύσωσις τῶν σιδηρῶν δρυφακτωμάτων. Ἡ μᾶλλον ἀξιοθέατος τῶν ἀθηναϊκῶν οἰκοδομῶν, διὰ τε τὴν ἀρχιτεκτονικὴν εὐπρέπειαν καὶ τὸν πλοῦτον τῶν μαρμάρων, εἶναι βεβαίως ἡ ἀδριεὶς δαπάναις τοῦ Σίμωνος Σίνα κτισθεῖσα εἰς Ἀκαδημίαν. Ὑπέρογκος κοσμηματογραφία καὶ ταύτης τὸ εὐγενὲς κάλλος ἠμύρωσεν, ἀντὶ ν' ἀναδείξῃ αὐτό. Διὰ ποίαν μανίαν παρενετέθησαν μετὰ τῶν ἐπιχρύσων κιονοκρῶν ὑφ' ἅπασαν τὴν ζωοφόρον αἱ διὰ βαφῶν γλαυκὰς ἐκεῖναι καὶ ἔστιν ὅπου οἱ γρύπες; Ἀπεσβέσθη οὕτως ἡ εὐγένεια ἣν παρεῖχεν ἡ ἐπιχρύσωσις εἰς τὰ κιονόκρανα ταῦτα, διότι ἐνῶ πρὶν ἀνεδίδοντο ἐπὶ τῆς λευκῆς ταινίας ὡς προεξέχοντα, συνεχύθησαν μετὰ τῆς νῦν διαποικιλθείσης ταινίας ταύτης καὶ ἀπεπνίγησαν. Πολὺ δὲ πρόσμυχι μήποτε, ἂν εὐρωπαϊκὸς τις καλλιτέχνης ὑπεγόρευσε τὴν τριακίτην διακόσμησιν, ἡδουλήθη νὰ μᾶς ἐμπαίξῃ ὡς ἀρεσκομένους εἰς τοιοῦτους φόρτους ἁσιατικούς. Διότι ὁμολογουμένως ἐπικρατεῖ ἐν Ἀθήναις μανία ὑπερόγκου διακοσμήσεως τῶν νέων οἰκοδομῶν. Τὴν οἰκίαν Κούπα ὑπερφόρτωσεν ἡ περὶ τὴν στέγην αὐτῆς ἀτελεύτητος σειρὰ Ἑρώτων, φερόντων ἐν ταῖς χερσὶν ἑγκαρπκ (festons), δι' ὧν καὶ συνδέονται. Καὶ ἡ ἐν τῷ τελειοῦσθαι οἰκίαν Σχλιερῶν μέλλει ἔσως τ' αὐτὰ νὰ πάθῃ ἐκ τοῦ φόρτου τῶν κοσμημάτων. Ἦδη οἱ ἰωνικοὶ στηλίσκοι ἐκεῖνοι τῆς προσόψεως, σπιθαμῆς χρειὰν ἔχοντες κατὰ τὸ ὕψος, ἀσχημονοῦσι πρὸς τὰς ἐπ' αὐτῶν στηριζομένας ὑπερτελείους ῥωμαϊκὰς ἀψίδας.

Καὶ διὰ ταῦτα μὲν δύναται ἡ νεωτέρα τῆς Παλλάδος πόλις νὰ δικαιολογηθῇ ἀποκρινομένη, ὅτι ξένοι ἠρχιτεκτόνησαν, ξένοι διακόσμησαν· ἀλλὰ ποῦς θὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοῦ γέλωτος τῶν ξένων αὐτῶν, ὅσοι ἔρχονται εἰς τὸ θέατρον τοῦ Φαλήρου, καὶ ὧρὰν ὅλην ἐκεῖ καθήμενοι, ἐκόντες ἄκοντες καθίστανται θεαταὶ τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς, τῶν τριῶν δηλαδὴ κυπαρίσσων τῶν ἐπ' αὐτῆς ζωγραφημένων καὶ τῆς ἀπωτέρω θαλάσσης, δῆθεν, καὶ τῶν πέτρων ὁρέων ἢ νήτων; Δι' ἀγάπην τοῦ θεάτρου τοῦ Φαλήρου, μετὰ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν εὐσεβῆ διατήρησιν, δὲν εἶναι τρόπος νὰ μεταποιηθῶσι τὰ φαῦλα ἐκεῖνα ζωγραφήματα εἰς κενὴν ἐπιφάνειαν μετὰ περιθωρίου ἐξ ἀπλῶν, ἔστω, γραμμῶν; Δὲν προσκαλεῖται ὁ ἔσχατος τῶν παρ' ἡμῖν κοσμηματογράφων νὰ ἄξῃ τοιαύτας; Θὰ ἦσαν εὐπρόσωποι παραβαλλόμενοι πρὸς τὰ νῦν χειρὸν ἢ παιδαριώδη.

Τῶν τεχνιτῶν ὅσοι εὐδοκίμοι δὲν ἀποκάμνουσιν ἐπιζητοῦντες τὴν τελειότητα τῆς τέχνης, θηρεύοντες νέα μαθήματα, περιεργαζόμενοι ὅ,τι ἂν πίπτῃ ὑπὸ τοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς προσοχῆς ἄξιον. Ἄν οἱ μυκηναῖοι ἡμῶν θησαυροὶ εὕρισκοντο ἐκτεθειμένοι εἰς αἶθουσάν τινα τῶν Μουσείων τῆς Ἑσπερίας, καθ' ἑκάστην θὰ ἐπεσκέπτοντο αὐτοὺς οὐ μόνον ἀρχαιολόγοι καὶ ὀστεολόγοι καὶ χρυσοχοὶ καὶ ὀπλοποιοὶ, ἀλλὰ καὶ κοσμηματογράφοι, φέροντες ἀνὰ χεῖρας τὴν μολυβδίδαν καὶ ἀντιγράφοντες τὰ παντοῖα ἐκεῖνα ποικίλματα.

Παρ' ἡμῶν κεῖνται ἐκτεθειμένα ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας μνησθῆναι ἐξήμας τοῦλάχιστον οὐδεὶς ἐκεῖ ὁ μελετῶν χάριν τῆς τέχνης. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν αὐτόθι κύπελλα καὶ πόρπαι καὶ ψέλλια καὶ ἐνώτια καὶ περιδεραίων κόκκοι, κομίσια δὲ μάλιστα ὑποτυποῦντα ἀξιομίμητα εἶδη, ἅτινα ἀντιγράφοντες σήμερον οἱ καθ' ἡμᾶς τοιχογράφοι θὰ διεκρίνοντο ὡς παραινέοντες νέον τι ἐν τῇ διακοσμήσει τῶν ὁροφῶν, καὶ τὸ νέον τοῦτο θὰ καθίστατο ἴσως τὸ δὴ λεγόμενον συρμός ἐν Εὐρώπῃ· ἀλλὰ περιμένομεν οἱ Εὐρωπαϊκοὶ νὰ τὰ ἀνκδείξωσι, καὶ ἡμεῖς νὰ τὰ ἀντιγράψωμεν ἐξ ἐκείνων τίς οἶδε πότε. Καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐπάρατον μακρὰν δουλείαν τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν νῦν ὀλιγότητα αὐτοῦ καὶ σμικρότητα, ἣν θέλει καὶ ἐπιμένει θέλων ὁ Βηκουσίδης.

Ὅτε ἀνέγνωμεν τὸ σατυρικὸν ἐκεῖνο τοῦ γάλλου Ἀβούτου ἔργον (*Grèce romaine*) τὸ τοσοῦτον διεγείραν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑσπερίαν πρὸς ἡμᾶς γέλωτα, τὴν πικρίαν ἣν ἠσθάνθημεν γευθεὶς μέχρι τρυγᾶς τὸ δριμύ ποτήριον τοῦτο ἄλλως δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μετρίξω, εἰμὴ ἐπειπὼν μετὰ τὴν μακρὰν σκέψιν ἣτις διεδέχθη τὴν ἀνέγνωσίν μου· — Οἱ Ἕλληνες δὲν εἴμεθα ἐνεστώς· εὐρισκόμενοι εἰς μεταβιατικὴν κατάστασιν, τὴν χειρίστην πασῶν ἐν πικνῇ, εἴμεθα παρελθὼν καὶ μέλλον. Ἡ χιών ἢ τηλαυγής καὶ ἄσπιλος ἀναλυθεῖσα κτεπατήθη εἰς βίρσορον, ὅστις δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ κατασταλάξῃ εἰς διαυγέστατον, ὡς θέλουσιν, ὕδωρ.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ τούτου λόγου παρηγοροῦμαι ὅσκις, εἴτε ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἴτε ἐν τοῖς ἡθέσιν, εἴτε ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, εἴτε ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, εἴτε τέλος ἐν ταῖς τέχναις καθορῶ ἀθλημονῶν ἀνάξιόν τι, φαῦλον ἢ ἄπειρον. — Οἱ Ἕλληνες δὲν εἴμεθα ἐνεστώς· εἴμεθα παρελθὼν καὶ μέλλον.

Καὶ τοῦτο φρονῶ μετὰ πεποιθήσεως.

Ι. ΙΣΤΙΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

Ἡ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ὑπὸ ΕΡΜΑΝΝΟΥ ΔΙΓΓ

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ*

Ἑορτάσιμα ἐνδεδυμένοι ἐπορεύοντο ὡς ἐν προσκυνήσει τὴν καθωρισμένην ἡμέραν οἱ ἄνδρες τῆς συνέδου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὁ δὲ λαός, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφρόνει τὰ τῶν εἰκονοφίλων, ἐξῆλθεν εἰς

* Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδ. «Παρνασσός» τόμ. Γ', σελ. 486 καὶ 599.